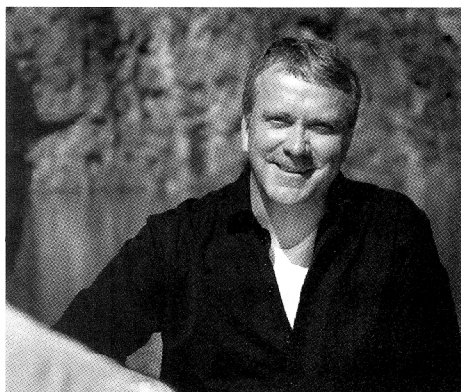

Hur fritt är det "fria musikkivet"?

Folk- och världsmusiken tillhör det så kallade fria musikkivet. Det är ett begrepp som nästan enbart används i kulturpolitiska sammanhang, i utredningstexter, av myndigheter som kulturråd och kulturdepartement. Det används allt mer sällan av de musiker som agerar inom detta område.

Begreppet har successivt fått en "Orwellsk" klang av nyspråk; okunnighet är styrka, krig är fred osv. Det "fria" musikkivet kan nämligen i relation till det institutionella beskrivas som mycket ofritt – ett musikkiv utan röst och utan resurser. Det blottlägger stora strukturella orättvisor inom musikkivet, inte minst vad det gäller resursfördelning. Detta har dessutom länge ansetts tabu att diskutera i kulturpolitiska sammanhang, inte minst där företrädare för olika genreområden är representerade i samma organisationer.

Per Gudmundsson. Foto från www.frifot.se.

Som begreppet används idag är det oftast synonymt med icke kommersiellt musikutövande. Det fria musikkivet befinner sig i ett resursmässigt vakuum mellan de stora, offentligt stödda musikinstitutionerna med verksamhet företrädesvis inom den västerländska konstmusiken och de ekonomiskt inflytelserika populärmusikinstitutioner som utgörs av multinationella skivbolag och musikförlag. Den bräckliga institutionella infrastruktur som står till det fria musikkivets förfogande är i mycket stor utsträckning grundad på ideellt arbete.

Bland det fria musikkivets utövare finns också en utbredd mistro mot "institutionalisering", som automatiskt anses leda till "förstelning" eller att "pengarna bara hamnar hos byråkraterna i stället för hos musikerna och arrangörerna" (diskussionen om Svenska Rikskonserter). Hos folk- och världsmusikutövare förefaller också intresset för att debattera och agera kulturpolitiskt vara relativt lågt, jämfört med exempelvis jazz, nutida konstmusik eller kammarmusik.

Det kan aldrig vara en självklarhet för en kulturyttring, vilken den än vara månde, att kunna göra anspråk på offentliga medel för sin existens. Det måste kunna motiveras utifrån någon form av kommunikerbar värdegrund som kan förstås och omfattas av många. Det är i sig en stor fråga. Men om det är det vi vill och att vi ska upplevas som trovärdiga och seriösa mottagare av offentliga medel från anslagsgivarnas sida, måste vi själva börja bygga upp professionellt arbetande institutioner som kan agera för genren. Åtminstone om vi själva vill ha direkt inflytande över de medel vi anser oss vilja åtnjuta.

Det är inga problem att identifiera behoven. En del är nya, andra är resultatet av bristande intresse eller resursbrist från befintliga institutioner som länsmusik, länsmuscerna eller Svenska Rikskonserter. Institutioner inom vårt genreområde skulle kunna anta många olika former, utifrån lokala behov och förutsättningar. Från brett verkssamma resurs- och kompetenscentra, genrecentra till mer renodlade arrangörer som får kraft, volym och synlighet genom att t ex lämna det

genrespecifika tunnelseendet och slå sig samman med arrangörer inom andra genrer och kulturyttringar (teater, dans etc).

En institution kan i sin optimala form fungera som värd för kreativitet och skapande. Den kan också ha en rad praktiskt orienterade funktioner:

Formell och kontinuerlig plattform för dialog med politiker och beslutsfattare. Kommunikationsvägarna till anslagsgivarna kortas betydligt och

- institutionen fungerar som en kulturpolitisk språngbräda.
- Varumärkesbyggare för genren genom att fungera som tydligt ansikte utåt, mot allmänhet och media.
- Förbindelselänk och kontaktyta mellan professionellt musikkiv, musiker, pedagoger och amatörverksamheter, folkmusik och dansrörelse.
- Erbjuder en professionell, organisatorisk plattform för projekt initierade av amatörorganisationer eller frilansande musiker.
- Regional resurs för att stödja uppbyggnad av arrangörsnätverk, och därmed...
- Regional resurs för att skapa arbetstillfällen för folkmusiker och pedagoger genom arrangörsstöd och egen konsert-, turné- och kursverksamhet.
- Fungera som länsmusikresurs genom eget uppdrag eller i samverkan som genrespecialist med befintlig länsmusikorganisation.
- Erbjuder repetitionslokaler och tekniska resurser.
- Fungera som resurs för arkiv- och dokumentationsverksamhet, med betoning på tillgängliggörande. Detta är inte bara en musikantikvarisk fråga utan i hög grad en utövarangelägenhet, då det gäller tillgången till material för pedagogisk verksamhet och repertoarutveckling.

Finns det grund för att påstå att den osynlighet och resurssvaghet som är förknippad med det fria musikkivet just är kopplad till frånvaron av institutioner? Är det synen på musikgenrerna i sig eller närvaron av flerhundraåriga institutioner som skapat denna ojämna resursfördelning? Hönan eller ägget – något att grunna på!

Per Gudmundsson